

testatem habent super eos, benefici vocantur.

26. Vos autem non sic; sed qui major est in vobis, fiat sicut minor; et qui præcessor est, sicut ministrator.

27. Nam quis major est, qui recumbit an qui ministrat? nonne qui recumbit? Ego autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat.

28. Vos autem estis qui permansistis mecum in tentationibus meis:

29. Et ego dispono vobis sicut disposuit mihi Pater meus regnum,

30. Ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo; et sedeat in throno iudicantis duodecim tribus Israel.

31. Simon, Simon, ecce Satanas expetivit vos ut cribraret sicut triticum.

32. Ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua; et tu aliquando conversus confirma fratres tuos.

34. Dico tibi, Petre, non cantabit hodie gallus, donec ter abneges nosse me.

35. Quando misi vos sine sacculo, et peram, et calcamentis, numquid aliquid defuit vobis?

36. Sed nunc, qui habet sacculum, tollat; similiter et peram; et qui non habet, vendat tunicam suam, et emat gladium.

37. Dico enim vobis, quoniam adhuc hoc quod scriptum est, oportet impleri in me: Et cum iniquis deputatus est. Etenim ea quæ sunt de me, finem habent.

38. Satis est.

40. Orate ne intretis in tentationem.

42. Pater, si vis, transfer calicem istum a me; verumtamen non mea voluntas, sed tua fiat.

46. Quid dormitis? surgite, orate, ne intretis in tentationem.

48. Juda, osculo Filium hominis tradis?

51. Sinite usque hæc.

52. Quasi ad latronem existis cum gladiis et fustibus?

55. Cum quotidie vobiscum fuerim in templo, non extendistis manus in me; sed hæc est hora vestra, et potestas tenebrarum.

67. Si vobis dixero, non credetis mihi:

68. Si autem et interrogavero, non respondebitis mihi, neque dimittetis.

69. Ex hoc autem erit Filius hominis sedens a dextris virtutis Dei.

70. Vos dicitis quia ego sum.

EX S. JOANNE.

CAPUT PRIMUM.

58. Quid queritis?

59. Venite et videte.

42. Tu es Simon filius Jona; tu vocaberis Cephas, quod interpretatur Petrus.

43. Sequere me.

5. Tu dicis.

28. Filii Jerusalem, nolite flere super me, sed super vos ipsas flete, et super filios vestros.

29. Quoniam ecce venient dies, in quibus dicent: Beate steriles, et ventres qui non genuerunt, et ubera que non lactaverunt.

30. Tunc incipient dicere montibus: Cadite super nos; et collibus: Operite nos.

31. Quia si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet?

34. Pater, dimitte illis; non enim sciunt quid faciunt.

45. Amen dico tibi: Hodie mecum eris in paradiso.

46. Pater, in manus tuas commendo spiritum meum.

CAPUT XXIV.

7. Quia oportet Filium hominis tradi in manus hominum peccatorum, et crucifigi, et die tertiâ resurgere.

17. Qui sunt hi sermones, quos confertis ad invicem ambulantes, et estis tristes?

19. Quæ?

25. O stulti, et tardi corde ad credendum, in omnibus quæ locuti sunt Prophetæ!

26. Nonne hæc oportuit pati Christum, et ita intrare in gloriam suam?

37. Pax vobis: Ego sum, nolite timere.

38. Quid turbati estis, et cogitationes ascendunt in corda vestra?

39. Videte manus meas, et pedes, quia ego ipse sum: palpate et videte, quia spiritus carnis et ossa non habet, sicut me videtis habere.

41. Habetis hic aliquid, quod manducetur?

44. Hæc sunt verba, quæ locutus sum ad vos, cum adhuc essem vobiscum, quoniam necesse est impleri omnia, quæ scripta sunt in lege Moysi, et Prophetis, et Psalmis de me.

46. Quoniam sic scriptum est, et sic oportet Christum pati, et resurgere a mortuis tertiâ die:

47. Et prædicari in nomine ejus poenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab Hierosolymâ.

48. Vos autem testes estis horum.

49. Et ego mitto promissum Patris mei in vos: vos autem sedete in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto.

47. Ecce verè Israelita, in quo dolus non est.

48. Priusquam te Philippus vocaret, cum esses sub ficu, vidi te.

50. Quia dixi tibi. Vidi te sub ficu, credis: majus hi videbis.

51. Amen, amen dico vobis, videbitis eorum aper-

tum, et angelos Dei ascendentes, et descendentes supra Filium hominis.

CAPUT II.

4. Quid mihi, et tibi est mulier? nondum venit hora mea.

7. Implete hydrias aquâ.

8. Haurete nunc, et ferte architriclino.

16. Auferete ista hinc, et nolite facere domum Patris mei, domum negotiationis.

19. Solvite templum hoc, et in tribus diebus excitabo illud.

CAPUT III.

5. Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit denuo, non potest videre regnum Dei.

5. Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aquâ et Spiritu sancto, non potest introire in regnum Dei.

6. Quod natum est ex carne, caro est: et quod natum est ex spiritu, spiritus est.

7. Non mireris quia dixi tibi, oportet vos nasci denuo.

8. Spiritus ubi vult spirat: et vocem ejus audis, sed nescis unde veniat, aut quò vadat: sic est omnis, qui natus est ex spiritu.

10. Tu es Magister in Israel, et hæc ignoras?

11. Amen, amen dico tibi, quia quod scimus loquimur, et quod vidimus testamur, et testimonium nostrum non accipitis.

12. Si terrena dixi vobis, et non creditis: quomodo, si dixero vobis celestia, creditis?

15. Et nemo ascendit in caelum, nisi qui descendit de caelo, Filius hominis, qui est in caelo.

14. Et sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet Filium hominis:

15. Ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

16. Sic enim Deus dilexit mundum, ut Filium suum Unigenitum daret; ut omnis, qui credit in eum, non pereat, sed habeat vitam æternam.

17. Non enim misi Deus Filium suum in mundum, ut judicaret mundum, sed ut salvetur mundus per ipsum.

18. Qui credit in eum, non judicatur: qui autem non credit, jam judicatus est: quia non credit in nomine Unigeniti Filii Dei.

19. Hoc est autem judicium; quia lux venit in mundum, et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem: erant enim eorum mala opera.

20. Omnis enim qui malè agit, odit lucem, et non venit ad lucem, ut non arguantur opera ejus:

21. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifestentur opera ejus, quia in Deo sunt facta.

CAPUT IV.

7. Da mihi bibere.

10. Si scires donum Dei, et quis est, qui dicit tibi: Da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo, et dedisset tibi aquam vivam.

13. Omnis qui bibit ex aquâ hæc, sitiet iterum; qui

autem biberit ex aquâ hæc, quam ego dabo ei, non sitiet in æternum:

14. Sed aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternam.

16. Vade, voca virum tuum, et veni hæc.

17. Benè dixisti; quia non habeo virum:

18. Quinquè enim viros habuisti: et nunc quem habes, non est tui viri; hoc verè dixisti.

17. Mulier, crede mihi, quia venit hora, quando neque in monte hoc, neque in Hierosolymis adorabitis Patrem.

22. Vos adoratis quod nescitis: nos adoramus quod scimus, quia salus ex Judæis est.

23. Sed venit hora, et nunc est, quando veri adoratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate. Nam et Pater tales querit, qui adorent eum.

24. Spiritus est Deus: et eos, qui adorant eum, in spiritu et veritate oportet adorare.

25. Ego sum qui loquor tecum.

32. Ego cibum habeo manducare, quem vos nescitis.

31. Meus cibus est, ut faciam voluntatem ejus qui misit me, ut perficiam opus ejus.

33. Nonne vos dicitis, quòd adhuc quatuor menses sunt, et messis venit? Ecce dico vobis: Levate oculos vestros, et videte regiones, quia albae sunt jam ad messem.

36. Et qui metit, mercedem accipit, et congregat fructum in vitam æternam: ut, et qui seminat, simul gaudeat et qui metit.

37. In hoc enim est verbum verum: quia alius est qui seminat, et alius est qui metit.

38. Ego misi vos metere quod vos non laborastis: alii laboraverunt, et vos in labores eorum introistis.

48. Nisi signa et prodigia videritis, non credituritis.

50. Vade, filius tuus vivit.

CAPUT V.

6. Vis sanus fieri?

8. Surge, tolle grabatum tuum et ambula.

14. Ecce sanus factus es; jam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.

17. Pater meus usque modo operatur, et ego operor.

19. Amen, amen dico vobis: non potest Filius a se facere quidquam, nisi quod viderit Patrem facientem; quæcumque enim ille fecerit, hæc et Filius similiter facit.

20. Pater enim diligit Filium, et omnia demonstrat ei, quæ ipse facit; et majora his demonstrabit ei opera, ut vos miremini.

21. Sicut enim Pater suscitavit mortuos, et vivificavit; sic et Filius, quos vult, vivificat;

22. Neque enim Pater judicat quemquam: sed omne judicium dedit Filio,

23. Ut omnes honorificent Filium, sicut honorificant Patrem; qui non honorificavit Filium, non honorificavit Patrem, qui misit illum.

24. Amen, amen, dico vobis, quia qui verbum meum

audit, et credit ei qui misit me, habet vitam æternam, et in iudicium non venit, sed transit à morte in vitam.

25. Amen, amen dico vobis, quia venit hora, et nunc est, quando mortui audient vocem Filii Dei; et qui audierint, vivent.

26. Sicut enim Pater habet vitam in semetipso; sic dedit et Filio habere vitam in semetipso.

27. Et potestatem dedit ei iudicium facere, quia Filius hominis est.

28. Nolite mirari hoc, quia venit hora, in qua omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei;

29. Et procedent qui bona fecerunt, in resurrectionem vite; qui vero mala egerunt, in resurrectionem iudicii.

30. Non possum ego à meipso facere quidquam. Sicut audio, iudico; et iudicium meum iustum est; quia non quero voluntatem meam, sed voluntatem eius qui misit me.

31. Si ergo testimonium perhibeo de meipso, testimonium meum non est verum.

32. Alius est, qui testimonium perhibet de me: et scio quia verum est testimonium, quod perhibet de me.

33. Vos misistis ad Joannem; et testimonium perhibuit veritati.

34. Ego autem non ab homine testimonium accipio; sed hæc dico ut vos salvi sitis.

35. Ille erat lucerna ardens, et lucens. Vos autem voluistis ad horam exultare in luce ejus.

36. Ego autem habeo testimonium majus Joanne. Opera enim, quæ dedit mihi Pater ut perficam ea; ipsa opera, quæ ego facio, testimonium perhibent de me, quia Pater misit me;

37. Et qui misit me Pater ipso testimonium perhibuit de me; neque vocem ejus unquam audistis, neque speciem ejus vidistis.

38. Et verbum ejus non habetis in vobis manens: quia quem misit ille, huic vos non creditis.

39. Scrutamini Scripturas, quia vos putatis in ipsis vitam æternam habere; et illæ sunt, quæ testimonium perhibent de me;

40. Et non vultis venire ad me ut vitam habeatis.

41. Charitatem ab hominibus non accipio.

42. Sed cognovi vos, quia dilectionem Dei non habetis in vobis.

43. Ego veni in nomine Patris mei, et non accipitis me; si alius venerit in nomine suo, illum accipietis.

44. Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis, et gloriam quæ à solo Deo est, non queritis?

45. Nolite putare, quia ego accusaturus sim vos apud Patrem; est qui accusat vos Moyses, in quo vos speratis.

46. Si enim crederetis Moysi, crederetis forsitan et mihi; de me enim ille scripsit.

47. Si autem illius litteris non creditis, quomodo verba mea credetis?

CAPUT VI.

5. Unde ememus panes ut manducet hi

10. Facite homines discumbere.

12. Colligite quæ superaverunt fragmenta, ne pereant.

20. Ego sum, nolite timere.

26. Amen, amen dico vobis; queritis me, non quia vidistis signa, sed quia manducastis ex panibus et saturati estis.

27. Operamini non cibum qui perit, sed qui permanet in vitam æternam, quem Filius hominis dabit vobis. Hunc enim Pater signavit Deus.

29. Hoc est opus Dei, ut credatis in eum quem misit ille.

32. Amen, amen dico vobis: Non Moyses dedit vobis panem de celo, sed Pater meus dat vobis panem de celo verum.

33. Panis enim Dei est, qui de celo descendit, et dat vitam mundo.

35. Ego sum panis vite: qui venit ad me non esuriat; et qui credit in me, non sitiet unquam.

36. Sed dixi vobis, quia et vidistis me, et non creditis.

37. Omne, quod dat mihi Pater, ad me venit: et eum, qui venit ad me, non ejiciam foras:

38. Quia descendi de celo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me.

39. Hæc est autem voluntas ejus, qui misit me, Patris: ut omne, quod dedit mihi, non perdam ex eo, sed resuscitem illud in novissimo die.

40. Hæc est autem voluntas Patris mei, qui misit me: ut omnis, qui videt Filium, et credit in eum, habeat vitam æternam, et ego resuscitabo eum in novissimo die.

45. Nolite murmurare in invicem.

44. Nemo potest venire ad me, nisi Pater, qui misit me, traxerit eum: et ego resuscitabo eum in novissimo die.

45. Est scriptum in Prophetis: Et erunt omnes docibiles Dei. Omnis qui audivit à Patre, et didicit, venit ad me.

46. Non quia Patrem vidit quisquam, nisi is qui est à Deo, hic vidit Patrem.

47. Amen, amen dico vobis: Qui credit in me, habet vitam æternam.

48. Ego sum panis vite.

49. Patres vestri manducaverunt manna in deserto, et mortui sunt.

50. Hic est panis de celo descendens: ut si quis ex ipso manducaverit, non moriatur.

51. Ego sum panis vivus, qui de celo descendi.

52. Si quis manducaverit ex hoc pane, vivet in æternum: et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.

54. Amen, amen dico vobis: Nisi manducaveritis carnem Filii hominis, et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis.

55. Qui manducet meam carnem, et bibit meum

sanguinem, habet vitam æternam; et ego resuscitabo eum in novissimo die:

56. Caro enim mea verè est cibus; et sanguis meus verè est potus.

57. Qui manducet meam carnem, et bibit meum sanguinem, in me manet, et ego in illo.

58. Sicut misit me vivens Pater, et ego vivo propter Patrem; et qui manducet me, et ipse vivet propter me.

59. Hic est panis, qui de celo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri manna, et mortui sunt. Qui manducet hunc panem, vivet in æternum.

62. Hoc vos scandalizat?

63. Si ergo videritis Filium hominis ascendentem ubi erat prius?

64. Spiritus est, qui vivificat; caro non predest quidquam. Verba, quæ ego locutus sum vobis, spiritus est et vita sunt.

65. Sed sunt quidam ex vobis, qui non credunt.

66. Propterea dixi vobis, quia nemo potest venire ad me, nisi fuerit ei datum à Patre meo

68. Numquid id vos vultis abire?

71. Nonne ego vos duodecim elegi: et ex vobis unus diabolus est?

CAPUT VII.

6. Tempus meum nondùm advenit: tempus autem vestrum semper est paratum.

7. Non potest mundus edisse vos: me autem odit: quia ego testimonium perhibeo de illo, quòd opera ejus mala sunt.

8. Vos ascendite ad diem festum hunc, ego autem non ascendo ad diem festum istum; quia meum tempus nondùm impletum est.

16. Mea doctrina non est mea, sed ejus, qui misit me.

17. Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscat de doctrinâ, utrùm ex Deo sit, an ego à meipso loquar.

18. Qui à semetipso loquitur, gloriam propriam querit; qui autem querit gloriam ejus, qui misit eum, hic verax est, et injustitia in illo non est.

19. Nonne Moyses dedit vobis legem: et nemo ex vobis facit legem?

20. Quid me queritis interficere?

21. Unum opus feci, et omnes miramini.

22. Propterea Moyses dedit vobis circumcisionem (non quia ex Moyses est, sed ex patribus): et in sabbato circumcidistis hominem.

23. Si circumcisionem accipit homo in sabbato, ut non solvatur lex Moysi: mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato?

24. Nolite judicare secundùm faciem, sed iustum iudicium judicate.

28. Et me scitis, et undè sim scitis; et à meipso non veni, sed est verus, qui misit me, quem vos nescitis.

29. Ego scio eum, quia ab ipso sum, et ipse me misit.

53. Adhuc modicum tempus vobiscum sum; et vado ad eum, qui me misit.

54. Quæretis me, et non invenietis; et ubi ego sum, vos non potestis venire.

57. Si quis sitit, veniat ad me, et bibat.

58. Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ.

CAPUT VIII.

7. Qui sine peccato est vestrum, primus in illam lapidem mittat.

10. Mulier, ubi sunt, qui te accusabant; nemo te condemnavit?

11. Nec ego te condemnabo; vade, et jam amplius noli peccare.

12. Ego sum lux mundi: qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vite.

14. Et si ego testimonium perhibeo de meipso, verum est testimonium meum: quia scio unde veni, et quò vado: vos autem nescitis unde venio, aut quò vado.

15. Vos secundùm carnem judicatis: ego non iudico quemquam:

16. Et si iudico ego, iudicium meum verum est, quia solus non sum, sed ego, et qui misit me, Pater.

17. Et in lege vestrà scriptum est, quia doctum hominum testimonium verum est.

18. Ego sum, qui testimonium perhibeo de meipso; et testimonium perhibet de me, qui misit me, Pater.

19. Neque me scitis, neque Patrem meum; si me sciretis, forsitan et Patrem meum sciretis.

21. Ego vado, et quæretis me, et in peccato vestro moriemini. Quò ego vado, vos non potestis venire.

25. Vos de deorsum estis; ego de supernis sum. Vos de mundo hoc estis, ego non sum de hoc mundo.

24. Dixi ergo vobis, quia moriemini in peccatis vestris; si enim non crederideritis quia ego sum, moriemini in peccato vestro.

25. Principium, qui et loquor vobis.

26. Multa habeo de vobis loqui, et judicare; sed qui me misit, verax est: et ego quæ audivi ab eo, hæc loquor in mundo.

28. Cum exaltaveritis Filium hominis, tunc cognoscetis quia ego sum, et à meipso facio nihil, sed sicut docuit me Pater, hæc loquor:

29. Et qui me misit, mecum est, et non reliquit me solum: quia ego, quæ placita sunt ei, facio semper.

51. Si vos manseritis in sermone meo, verè discipuli mei eritis;

52. Et cognoscetis veritatem, et veritas liberabit vos.

54. Amen, amen dico vobis: quia omnis qui facit peccatum, servus est peccati.

55. Servus autem non manet in domo in æternum; filius autem manet in æternum.

56. Si ergo vos filius liberaverit, verè liberi eritis.

57. Scio quia filii Abrahæ estis; sed queritis me interficere, quia sermo meus non capit in vobis.

58. Ego quod vidi apud Patrem meum loquor; et vos quæ vidistis apud patrem vestrum facitis.

39. Si filii Abraham estis, opera Abraham facite.
40. Nunc autem queritis me interficere, hominem, qui veritatem vobis locutus sum, quam audivi à Deo; hoc Abraham non fecit.

41. Vos facitis opera patris vestri.
42. Si Deus Pater vester esset, diligeretis utique me. Ego enim ex Deo processi, et veni; neque enim à meipso veni, sed ille me misit.

43. Quare loquelam meam non cognoscitis? Quia non potestis audire sermonem meum.

44. Vos ex patre diabolo estis; et desideria patris vestri vultis facere, ille homicida erat ab initio, et in veritate non stetit; quia non est veritas in eo, cum loquitur mendacium, ex propriis loquitur, quia mendax est, et pater ejus.

45. Ego autem si veritatem dico, non creditis mihi.

46. Quis ex vobis arguet me de peccato? Si veritatem dico vobis, quare non creditis mihi?

47. Qui ex Deo est, verba Dei audit. Propterea vos non auditis, quia ex Deo non estis.

49. Ego demonium non habeo; sed honorifico Patrem meum, et vos inhonorastis me.

50. Ego autem non quero gloriam meam; est qui querat, et judicet.

51. Amen, amen dico vobis: si quis sermonem meum servaverit, mortem non videbit in æternum.

54. Si ego glorifico meipsum, gloria mea nihil est; est Pater meus, qui glorificat me, quem vos dicitis quia Deus vester est.

55. Et non cognovistis eum; ego autem novi eum; et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis mendax. Sed scio eum, et sermonem ejus servo.

56. Abraham pater vester exultavit ut videret diem meum: vidit, et gavisus est.

58. Amen, amen dico vobis, antequam Abraham fieret, ego sum.

CAPUT IX.

3. Neque hic peccavit, neque parentes ejus; sed ut manifestentur opera Dei in illo.

4. Me oportet operari opera ejus, qui misit me donec dies est: venit nox, quando nemo potest operari.

5. Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi.

7. Vade, lava in natatorjâ Siloe.

55. Tu credis in Filium Dei?

57. Et vidisti eum, et qui loquitur tecum, ipse est.

59. In iudicio ego in hunc mundum veni: ut qui non vident videant, et qui vident cæci fiant.

41. Si cæci essetis, non haberetis peccatum; nunc verò dicitis: Quia videmus. Peccatum vestrum manet.

CAPUT X.

1. Amen, amen dico vobis: Qui non intrat per ostium in ovile ovium, sed ascendit aliunde, ille fur est, et latro.

2. Qui autem intrat per ostium, pastor est ovium.

3. Huic ostiarius aperit, et oves vocem ejus audiunt, et proprias oves vocat nominatim et educit eas.

4. Et cum proprias oves emisit, ante eas vadit; et oves illum sequuntur, quia sciunt vocem ejus.

5. Alienum autem non sequuntur, sed fugiunt ab eo; quia non noverunt vocem alienorum.

7. Amen, amen dico vobis, quia ego sum ostium ovium.

8. Omnes quotquot venerunt, fures sunt, et latrones, et non audierunt eos oves.

9. Ego sum ostium. Per me si quis introierit, salvabitur; et ingreditur, et egredietur, et pascua inveniet.

10. Fur non venit nisi ut furetur, et metet, et perdat. Ego veni ut vitam habeant, et abundantius habeant.

11. Ego sum Pastor bonus. Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis.

12. Mercenarius autem, et qui non est pastor, cuius non sunt oves proprie, videt lupum venientem, et dimittit oves, et fugit; et lupus rapit, et dispergit oves:

13. Mercenarius autem fugit, quia mercenarius est et non pertinet ad eum de ovibus.

14. Ego sum Pastor bonus; et cognosco meas, et cognoscunt me meæ.

15. Sicut novit me Pater, et ego agnosco Patrem; et animam meam pono pro ovibus meis;

16. Et alias oves habeo, quæ non sunt ex hoc ovili, et illas oportet me adducere, et vocem meam audient; et fiet unum ovile, et unus pastor.

17. Propterea me diligit Pater: quia ego pono animam meam, ut iterum sumam eam.

18. Nemo tollit eam à me; sed ego pono eam à meipso, et potestatem habeo ponendi eam; et potestatem habeo iterum sumendi eam; hoc mandatum accepi à Patre meo.

25. Loquor vobis, et non creditis; opera quæ ego facio in nomine Patris mei, hæc testimonium perhibent de me.

26. Sed vos non creditis, quia non estis ex ovibus meis.

27. Oves meæ vocem meam audiunt: et ego cognosco eas, et sequuntur me:

28. Et ego vitam æternam do eis; et non peribunt in æternum, et non rapiet eas quisquam de manu meâ.

29. Pater meus quod dedit mihi, majus omnibus est; et nemo potest rapere de manu Patris mei.

50. Ego et Pater unum sumus.

52. Multa bona opera ostendi vobis ex Patre meo, propter quod eorum opus me lapidatis?

54. Nonne scriptum est in lege vestra: quia ego dixi, dii estis?

55. Si illos dixit deos, ad quos sermo Dei factus est, et non potest solvi Scriptura.

56. Quem Pater sanctificavit, et misit in mundum, vos dicitis: Quia blasphemias; quia dixi: Filius Dei sum?

57. Si non facio opera Patris mei, nolite credere mihi.

58. Si autem facio, et si mihi non vultis credere, operibus credite, et cognoscatis, et credatis quia Pater in me est, et ego in Patre.

CAPUT XI.

4. Infirmetas hæc non est ad mortem, sed pro gloria Dei, ut glorificator Filius Dei per eam.

7. Eamus in Judæam iterum.

9. Nonne duodecim sunt horæ diei? Si quis ambulaverit in die, non offendit, quia lucem hujus mundi videt;

10. Si autem ambulaverit in nocte, offendit, quia lux non est in eo.

11. Lazarus amicus noster dormit; sed vado ut à somno excitem eum.

14. Lazarus mortuus est;

15. Et gaudeo propter vos ut credatis, quoniam non eram ibi. Sed eamus ad eum.

25. Resurget frater tuus.

25. Ego sum resurrectio et vita; qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivet:

26. Et omnis qui vivit, et credit in me, non morietur in æternum. Credis hoc?

54. Ubi possistis eum?

59. Tollite lapidem.

40. Nonne dixi tibi, quoniam si crederis, videbis gloriam Dei?

41. Pater, gratias ago tibi quoniam audisti me.

42. Ego autem sciebam quia semper me audis, sed propter populum, qui circumstat, dixi: ut credant quia tu me misisti.

45. Lazare, veni foras.

44. Solvite eum, et sinite abire.

CAPUT XII.

7. Sinite illam, ut in diem sepulture meæ servet illud.

8. Pauperes enim semper habetis vobiscum; me autem non semper habetis.

25. Venit hora, ut clarificetur Filius hominis.

24. Amen, amen dico vobis, nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipsum solum manet; si autem mortuum fuerit, multum fructum affert.

25. Qui amat animam suam, perdet eam; et qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam.

26. Si quis mihi ministrat, me sequatur; et ubi sum ego, illic et minister meus erit. Si quis mihi ministraverit, honorificabit eum Pater meus.

27. Nunc anima mea turbata est. Et quid dicam? Pater, salvifica me ex hæc hora. Sed propterea veni in horam hæc.

28. Pater, clarifica nomen tuum.

50. Non propter me hæc vox venit, sed propter vos.

51. Nunc iudicium est mundi; nunc princeps hujus mundi ejicietur foras.

52. Et ego si exaltatus fuero à terrâ, omnia traham ad me ipsum.

53. Adhuc modicum lumen in vobis est. Ambulate dum lucem habetis, ut non vos tenebræ comprehendant; et qui ambulat in tenebris, nescit quò vadat.

S. S. XXI.

56. Dum lucem habetis, credite in lucem, ut filii lucis sitis.

44. Qui credit in me, non credit in me, sed in eum, qui misit me.

45. Et qui videt me, videt eum qui misit me.

46. Ego lux in mundum veni; et omnis qui credit in me, in tenebris non maneat.

47. Et si quis audierit verba mea, et non custodierit: ego non judico eum: non enim veni ut judicem mundum, sed ut salvificem mundum.

48. Qui spernit me, et non accipit verba mea: habet qui judicet eum; sermo quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die.

49. Quia ego ex me ipso non sum locutus, sed qui misit me Pater, ipse mihi mandatum dedit quid dicam, et quid loquar.

50. Et scio quia mandatum ejus vita æterna est. Quæ ergo ego loquor, sicut dixit mihi Pater sic loquor.

CAPUT XIII.

7. Quod ego facio, tu nescis modò, scies autem postea.

8. Si non laverò te, non habebis partem mecum.

10. Qui lotus est, non indiget nisi ut pedes lavet, sed est mundus totus. Et vos mundus estis, sed non omnes.

12. Scitis quid fecerim vobis?

15. Vos vocatis me Magister, et Domine; et bene dicitis; sum etenim.

14. Si ergo ego lavi pedes vestros, Dominus, et Magister; et vos debetis alter alterius lavare pedes.

15. Exemplum enim dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis.

16. Amen, amen dico vobis: Non est servus major domino suo; neque apostolus major est eo qui misit illum.

17. Si hæc scitis, beati eritis si feceritis ea.

18. Non de omnibus vobis dico; ego scio quos elegerim; sed ut adimpleatur Scriptura: Qui manducat mecum panem, levabit contra me calcaneum suum.

19. Amოდò dico vobis, priusquam fiat, ut cum factum fuerit credatis quia ego sum.

20. Amen, amen dico vobis: Qui accipit si quem misero, me accipit; qui autem me accipit, accipit eum qui me misit.

21. Amen, amen dico vobis: Quia unus ex vobis tradet me.

26. Ille est, cui ego intinctum panem porrexero.

27. Quod facis fac citius.

51. Nunc clarificatus est Filius hominis, et Deus clarificatus est in eo.

52. Si Deus clarificatus est in eo, et Deus clarificabit eum in semetipso: et continuo clarificabit eum.

53. Filioli, adhuc modicum vobiscum sum. Queretis me, et sicut dixi Judæis: Quò ego vado, vos non potestis venire; et vobis dico modò.

54. Mandatum novum do vobis: Ut diligatis invicem, sicut dilexistis vos, ut et vos diligatis invicem.

35. In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.

36. Quò ego vado, non potes me modò sequi; sequeris autem postea.

38. Animam tuam pro me ponas? Amen, amen dico tibi: Non cantabit gallus, donec ter me neges.

CAPUT XIV.

1. Non turbetur cor vestrum. Creditis in Deum, et in me credite.

2. In domo Patris mei mansiones multæ sunt. Si quominus, dixissem vobis, quia vado parare vobis locum.

3. Et si abiero, et præparavero vobis locum; iterum venio, et accipiam vos ad meipsum, ut tibi sum ego, et vos sitis.

4. Et quò ego vado scitis, et viam scitis.

6. Ego sum via, et veritas, et vita: nemo venit ad Patrem, nisi per me.

7. Si cognovissetis me, et Patrem meum utique cognovissetis; et amodò cognoscetis eum, et vidistis eum.

9. Tanto tempore vobiscum sum; et non cognovistis me? Philippe, qui videt me, videt et Patrem. Quomodò tu dicis: Ostende nobis Patrem?

10. Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est? Verba quæ ego loquor vobis, à meipso non loquor. Pater autem in me manens, ipse facit opera.

41. Non creditis quia ego in Patre, et Pater in me est?

12. Alioquin propter opera ipsa credite. Amen, amen dico vobis, qui credit in me, opera quæ ego facio, et ipse faciet, et majora horum faciet: quia ego ad Patrem vado.

15. Et quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, hoc faciam; ut glorificetur Pater in Filio.

14. Si quid petieritis me in nomine meo, hoc faciam.

15. Si diligitis me, mandata mea servate.

16. Et ego rogabo Patrem, et alium Paraclëtum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum;

17. Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere, quia non videt eum, nec scit eum; vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, et in vobis erit.

18. Non relinquam vos orphanos; veniam ad vos.

19. Adhuc modicum; et mundus me jam non videt. Vos autem videbitis me: quia ego vivo, et vos vivetis.

20. In illo die vos cognoscetis quia ego sum in Patre meo, et vos in me, et ego in vobis.

21. Qui habet mandata mea, et servat ea, ille est qui diligit me. Qui autem diligit me, diligetur à Patre meo: et ego diligam eum, et manifestabo ei meipsum.

25. Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diligit eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus.

24. Qui non diligit me, sermones meos non servat.

Et sermonem quem audistis non est meus; sed ejus qui misit me, Patris.

25. Hæc locutus sum vobis apud vos manens;

26. Paraclëtus autem Spiritus sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, et suggeret vobis omnia quæcumque dixerò vobis.

27. Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis; non quomodò mundus dat, ego do vobis. Non turbetur cor vestrum, neque formidet.

28. Audistis quia ego dixi vobis: Vado, et venio ad vos. Si diligeritis me, gauderetis utique, quia vado ad Patrem; quia Pater major me est.

29. Et nunc dixi vobis priusquam fiat, ut cum factum fuerit, credatis.

30. Jam non multa loquar vobiscum, venit enim princeps mundi hujus, et in me non habet quidquam.

31. Sed ut cognoscat mundus quia diligo Patrem, et sicut mandatum dedit mihi Pater sic facio; surgite, eamus hinc.

CAPUT XV.

1. Ego sum vitis vera; et Pater meus agricola est.

2. Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum; et omnem qui fert fructum, purgabit eum, ut fructum plus afferat.

3. Jam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis.

4. Manete in me: et ego in vobis. Sicut palme non potest ferre fructum à semetipso, nisi manserit in vite: sic nec vos, nisi in me manseritis.

5. Ego sum vitis, vos palmites: qui manet in me, et ego in eo, hic fert fructum multum, quia sine me nihil potestis facere.

6. Siquis in me non manserit: mittetur foras sicut palme, et aresecet, et colligent eum, et in ignem mittent, et ardet.

7. Si manseritis in me, et verba mea in vobis manserint: quodcumque voleritis petetis, et fiet vobis.

8. In hoc clarificatus est Pater meus, ut fructum plurimum afferatis, et efficiamini mei discipuli.

9. Sicut dilexit me Pater, et ego dilexi vos. Manete in dilectione meâ.

10. Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione meâ, sicut et ego Patris mei præcepta servavi, et maneo in ejus dilectione.

11. Hæc locutus sum vobis, ut gaudium meum sit in vobis, et gaudium vestrum impleatur.

12. Hoc est præceptum meum, ut diligatis invicem sicut dilexi vos.

15. Majorem hæc dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.

14. Vos amici mei estis, si feceritis quæ ego præcipio vobis.

15. Jam non dicam vos servos, quia servus nescit quid faciat dominus ejus. Vos autem dixi amicos: quia omnia quæcumque audivi à Patre meo, nota feci vobis.

16. Non vos me elegistis: sed ego elegi vos, et posui vos ut eatis, et fructum afferatis; et fructus vester maneat; ut quodcumque petieritis Patrem in nomine meo, det vobis.

17. Hæc mando vobis, ut diligatis invicem.

18. Si mundus vos odit, scitote quia me priorem vobis odio habuit.

19. Si de mundo fuissetis, mundus quod sum erat diligeret; quia verò de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus.

20. Memorate sermonis mei, quem ego dixi vobis: Non est servus major domino suo. Si me persecuti sunt, et vos persequuntur; si sermonem meum servaverunt, et vestrum servabunt.

21. Sed hæc omnia facient vobis propter nomen meum: quia nesciunt eum qui misit me.

22. Si non venissem, et locutus fuisset eis, peccatum non haberent: nunc autem excusationem non habent de peccato suo.

25. Qui me odit, et Patrem meum odit.

24. Si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberent; nunc autem et viderunt, et oderunt et me, et Patrem meum.

25. Sed ut adimpleatur sermo, qui in lege eorum scriptus est: Quia odio habuerunt me gratis.

26. Cum autem venerit Paraclëtus, quem ego mittam vobis à Patre Spiritum veritatis, qui à Patre procedit, ille testimonium perhibebit de me.

27. Et vos testimonium perhibebitis, quia ab initio mecum estis.

CAPUT XVI.

1. Hæc locutus sum vobis, ut non scandalizemini.

2. Absque synagogis facient vos: sed venit hora, ut omnis qui interficit vos arbitretur obsequium se præstare Deo.

5. Et hæc facient vobis, quia non noverunt Patrem, neque me.

4. Sed hæc locutus sum vobis; ut cum venerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi vobis.

5. Hæc autem vobis ab initio non dixi, quia vobiscum eram. Et nunc vado ad eum qui misit me; et nunc ex vobis interrogat me: Quò vadis?

6. Sed quia hæc locutus sum vobis, tristitia implevit cor vestrum.

7. Sed ego veritatem dico vobis: expedit vobis ut ego vadam; si enim non abiero, Paraclëtus non veniet ad vos: si autem abiero, mittam eum ad vos.

8. Et cum venerit ille, arguet mundum de peccato, et de justitiâ, et de judicio.

9. De peccato quidem, quia non crediderunt in me;

10. De justitiâ verò, quia ad Patrem vado, et jam non videbitis me;

11. De judicio autem, quia princeps hujus mundi jam judicatus est.

12. Adhuc multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò.

15. Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, doce-

bit vos omnem veritatem; non enim loquetur à semetipso, sed quæcumque audiet loquetur, et quæ ventura sunt annuntiabit vobis.

14. Ille me clarificabit; quia de meo accipiet, et annuntiabit vobis.

15. Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt. Propterea dixi quia de meo accipiet; et annuntiabit vobis.

16. Modicum, et jam non videbitis me; et iterum modicum, et videbitis me; quia vado ad Patrem.

19. De hoc queritis inter vos, quia dixi: Modicum et non videbitis me, et iterum modicum, et videbitis me.

20. Amen, amen dico vobis, quia plorabitis, et flebitis vos, mundus autem gaudebit; vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium.

21. Mulier cum parit tristitiam habet, quia venit hora ejus; cum autem peperit puerum, jam non meminit pressuræ propter gaudium, quia natus est homo in mundum.

22. Et vos igitur nunc quidem tristitiam habetis, iterum autem videbo vos, et gaudebit cor vestrum; et gaudium vestrum nemo tollet à vobis.

25. Et in illo die me non rogabitis quidquam. Amen, amen dico vobis, si quid petieritis Patrem in nomine meo, dabit vobis.

24. Usque modò non petistis quidquam in nomine meo. Petite et accipietis, ut gaudium vestrum sit plenum.

25. Hæc in proverbiiis locutus sum vobis. Venit hora cum jam non in proverbii loquar vobis, sed patram de Patre annuntiabo vobis.

26. In illo die in nomine meo petetis, et non dico vobis quia ego rogabo Patrem de vobis;

27. Ipse enim Pater amat vos quia vos me amatis, et credidistis quia ego à Deo exivi.

28. Exivi à Patre, et veni in mundum; iterum relinquo mundum, et vado ad Patrem.

31. Modò creditis?

32. Ecce venit hora, et jam venit, ut dispergamini unusquisque in propria, et me solum relinquantis; et non sum solus, quia Pater mecum est.

33. Hæc locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis; sed confidite, ego vici mundum.

CAPUT XVII.

4. Pater, venit hora, clarifica Filium tuum, ut Filius tuus clarificet te.

2. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam æternam.

3. Hæc est autem vita æterna, ut cognoscat te solum Deum verum, et quem misisti Jesum Christum.

4. Ego te clarificavi super terram; opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam.

5. Et nunc clarifica me, tu Pater, apud te metipsum, claritate quam habui, priusquam mundus esset, apud te.

6. Manifestavi nomen tuum hominibus quos de-

disti mihi de mundo; tu erant, et mihi eos dedisti, et sermonem tuum servaverunt.

7. Nunc cognoverunt quia omnia quæ dedisti mihi abs te sunt.

8. Quia verba, quæ dedisti mihi, dedi eis, et ipsi acceperunt et cognoverunt verè quia à te exivi, et crediderunt quia tu me misisti.

9. Ego pro eis rogo; non pro mundo rogo, sed pro his quos dedisti mihi, quia tui sunt;

10. Et mea omnia tua sunt, et tua mea sunt; et clarificatus sum in eis.

11. Et jam non sum in mundo, et hinc in mundo sunt, et ego ad te venio; Pater sancte, serva eos in nomine tuo quos dedisti mihi; ut sint unum, sicut et nos.

12. Cùm essem cum eis, ego servabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi custodivi, et nemo ex eis periit, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur.

13. Nunc autem ad te venio, et hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in semet-ipsis.

14. Ego dedi eis sermonem tuum, et mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut et ego non sum de mundo.

15. Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serves eos à malo.

16. De mundo non sunt, sicut et ego non sum de mundo.

17. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est.

18. Sicut tu me misisti in mundum, et ego misi eos in mundum.

19. Et pro eis ego sanctifico meipsum, ut sint et ipsi sanctificati in veritate.

20. Non pro eis autem rogo tantùm, sed et pro eis qui credituri sunt per verbum eorum in me.

21. Ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, et ego in te, ut et ipsi in nobis unum sint, ut credat mundus, quia tu me misisti.

22. Et ego claritatem quam dedisti mihi dedi eis, ut sint unum, sicut et nos unum sumus.

23. Ego in eis, et tu in me, ut sint consummati in unum, et cognoscat mundus quia tu me misisti, et dilexisti eos, sicut et me dilexisti.

24. Pater, quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego et illi sint mecum, ut videant claritatem meam quam dedisti mihi, quia dilexisti me ante constitutionem mundi.

25. Pater juste, mundus te non cognovit, ego autem te cognovi: et hi cognoverunt quia tu me misisti.

26. Et notum feci eis nomen tuum, et notum faciam, ut dilectio, quæ dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis.

CAPUT XVIII.

4. Quem queritis?

5. Ego sum.

7. Quem queritis?

8. Dixi vobis quia ego sum: si ergo me queritis, sistite hos abire.

9. Quia quos dedisti mihi, non perdidisti eis quemquam.

11. Mitte gladium tuum in vaginam. Calicem quem dedi mihi Pater, non bibam illum?

20. Ego palam locutus sum mundo; ego semper docui in synagoga, et in templo, quò omnes Judei conveniunt; et in occulto locutus sum nihil.

21. Quid me interrogas? Interroga eos qui audierunt quid locutus sim ipsis; ecce hi sciunt quæ dixi-
rim ego.

23. Si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo: si autem benè, quid me cædis?

24. A temetipso hoc dicis, an alii dixerunt tibi de me?

26. Regnum meum non est de hoc mundo; si ex hoc mundo esset regnum meum, ministri mei utique decertarent ut non traderer Judeis; nunc autem regnum meum non est hinc.

37. Tu dicis quia rex sum ego. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum, ut testimonium perhibeam veritati; omnis qui est ex veritate audit vocem meam.

CAPUT XIX.

11. Non haberes potestatem adversus me ullam, nisi tibi datum esset desuper. Propterea qui me tradidit tibi, majus peccatum habet.

26. Mulier, ecce filius tuus.

27. Ecce mater tua.

28. Sitio.

29. Consummatum est.

CAPUT XX.

15. Mulier, quid ploras? quem queris?

16. Maria.

17. Noli me tangere, nondùm enim ascendi ad Patrem meum; vade autem ad fratres meos, et dic eis: Ascendo ad Patrem meum, et Patrem vestrum; Deum meum, et Deum vestrum.

19. Pax vobis.

21. Pax vobis. Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.

22. Accipite Spiritum sanctum;

25. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis: et quorum retinueritis, retenta sunt.

26. Pax vobis.

27. Infer digitum tuum hæc, et vide manus meas, et affer manum tuam, et mitte in latus meum; et noli esse incredulus, sed fidelis.

29. Quia vidisti me, Thoma, credidisti; beati qui non viderunt, et crediderunt.

CAPUT XXI.

5. Pueri, numquid pulmentarium habetis

6. Mittite in dextram navigii rete; et invenietis.

10. Afferre de piscibus quos prendidistis nunc.

12. Venite, prandete.

13. Simon Joannis, diligis me plus his? Pasce agnos meos.

16. Simon Joannis, diligis me? Pasce agnos meos.

17. Simon Joannis, amas me? Pasce oves meas.

18. Amen, amen dico tibi, cùm esses junior cin-

gebas te, et ambulabas ubi volebas: cùm autem scueris, extends manus tuas, et alius te cinget, et ducet quò tu non vis.

19. Sequere me.

22. Sic enim volo manere donec veniam, quid ad te? tu me sequere.

EX ACTIBUS APOSTOLORUM.

CAPUT PRIMUM.

5. Quia Joannes quidem baptizavit aquà, vos autem baptizabimini Spiritu sancto non post multos hos dies.

7. Non est vestrum nosse tempora, vel momenta, quæ Pater possit in suà potestate:

8. Sed accipietis virtutem supervenientis Spiritus sancti in vos, et eritis mihi testes in Jerusalem, et in omni Judæa et Samarià; et usque ad ultimum terræ.

CAPUT IX.

4. Saule, Saule, quid me persequeris?

5. Ego sum Jesus, quem tu persequeris: Durum est tibi contra stimulum calcitrare.

7. Surge, et ingredere civitatem et ibi dicetur tibi quid te oporteat facere.

10. Anania.

11. Surge, et vade in vicum qui vocatur Rectus, et quære in domo Jude Saulum nomine Tarsensem; ecce enim orat.

15. Vade, quoniam vas electionis est mihi iste, ut

portet nomen meum coram gentibus, et regibus, et filiis Israel.

16. Ego enim ostendam illi quanta oporteat eum pro nomine meo pati.

CAPUT XX.

35. Beatus est magis dare, quàm accipere.

CAPUT XXI.

15. Ego sum Jesus, quem tu persequeris.

16. Sed exurge, et sta super pedes tuos: ad hoc enim apparui tibi, ut constituam te ministrum, et stem eorum quæ vidisti, et eorum quibus apparebo tibi.

17. Eripiens te de populo, et gentibus, in quas nunc ego mitto te,

18. Aperire oculos eorum, ut convertantur à tenebris ad lucem, et de potestate Satanae ad Deum, ut accipiant remissionem peccatorum, et sortem inter sanctos, per fidem quæ est in me.

EX EPISTOLA PRIMA AD CORINTHIOS.

CAPUT XI.

24. Accipite et manducate; hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur; hoc facite in meam commemorationem.

25. Hic calix novum testamentum est in meo san-

guine, hoc facite quotiescumque bibetis, in meam commemorationem.

26. Quotiescumque enim manducabitis panem hunc, et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis donec veniat.

MONITUM.

Hucusque sacrorum Librorum partem haud exiguam non infeliciter nec imperfectè, plurimorum sanè iudicio, interpretatam lectoribus nostris exhibuimus. Attamen nihil tam completum aut succi ac medullæ plenius unquam dedisse arbitramur, quàm quod in quatuor Evangelia præstandum nunc aggredimur. Multos scilicet inter auctores qui in Ecclesiâ catholicâ venerabiliores hosce Libros commentariis suis illustrârunt, octo ceteros maxime præminent ac omnium ore primo loco celebrantur. Quos quidem præclarissimos interpretes unâ connexos ex integro producendi ratio à nobis quaesita et inventa est, quin idèò voluminum nostrorum tenor magis excresceret, quàm si de more subjicerentur plurimæ variorum scriptorum annotationes; hæneque novam laboris præsentis ordinationem, instigante totius boni Auctore nobis suggestatam non sine pergrati animi sensu existimamus. Cùm verò quatuor ex octo supra dictis auctoribus brevissimas solummodò lucubraciones ediderint, ac